

ماهیت رهبری ارکستر

نویسنده: کریستوفر سیمن

ترجمه: مهرداد فرید

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهر

تهران ۱۳۹۸

این ترجمه تقدیم می‌شود به
پدرم فرید که به بهشت سفر کرد،
و مادرم فریال که از او بهتر نمی‌شناسم.

مستنداتی پیش از انتشار

Seaman, Christopher, 1942-

سرشناسه : سیمن، کریستوفر، ۱۹۴۲م -

عنوان و نام پدیدآور : ماهیت رهبری ارکستر / نوشته‌ی کریستوفر سیمن؛ ترجمه‌ی مهرداد فرید.

وضعیت ویراست : اول

مشخصات نشر : تهران: ماهور، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۳۱۲ ص: مصور.

شابک : ۷-۷۷-۸۷۷۲-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا

یادداشت : عنوان اصلی: Inside conducting.

موضوع : رهبری ارکستر

موضوع : Conducting

موضوع : رهبران ارکستر

موضوع : Conductors (Music)

شناسه افزوده : فرید، مهرداد، ۱۳۵۹ -

رده‌بندی کنگره : MT۸۵

رده‌بندی دیویی : ۷۸۱/۴۵

شماره‌ی کتابشناسی ملی : ۵۸۹۹۴۳۴

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران خیابار حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

مدیریتی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۶۵۵۳ فکس: ۷۷۵۰۲۴۰۰

www.mahoor.com mahoor.com

ماهیت رهبری ارک

نوشته‌ی کریستوفر سرین

ترجمه‌ی مهرداد فرید

تصویرسازی: مایکل ریچاردز

ویرایش: محمد افتخاری

صفحه‌آرایی: پویا دارابی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تعداد: ۵۰۰ جلد

لیتوگرافی: باران

چاپ و صحافی: پژمان

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۷۷-۷ ISBN: 978-964-8772-77-7

فهرست مطالب

۸	مقدمه‌ی دیوید زی...
۹	پیش‌گفتار نویسنده
۱۱	تشکر و قدردانی

بخش اول: ذهن رهبر

۱۵	۱. پس‌زمینه
۱۹	۲. هارمونی
۲۳	۳. حافظه
۲۷	۴. گوش مطلق
۲۹	۵. آموزش رهبران
۳۷	۶. ارکستر نوجوانان

بخش دوم: مهارت‌های رهبر

۴۳	۷. تعادل صدا
۴۹	۸. آثار کُرال
۵۳	۹. همراهی کردن کنسرتو
۶۰	۱۰. گوش
۶۳	۱۱. ارتباط چشمی
۶۶	۱۲. اپرا
۷۱	۱۳. تمرین با ارکستر

بخش سوم: دست‌های رهبر

۱۴. باتون (چوب رهبری) ۸۵
۱۵. ضرب ۸۹
۱۶. پشت ضرب نواختن ۱۰۵
۱۷. هدایت ارکستر از پشت هارپسیکورد ۱۰۹
۱۸. صرفه‌جویی در حرکات و اشارات،
کیو دادن، استفاده از دست چپ ۱۱۲

بخش چهارم: رهبر و نوازنده‌ها

۱۹. برگزاری امتحانات برای استخدام نوازنده ۱۲۱
۲۰. ارکستر محاسنی ۱۲۵
۲۱. رهبر دائم ۱۲۷
۲۲. دوست یا رئیس ۱۳۲
۲۳. نوازندگی در ارکستر ۱۳۵
۲۴. نقش کنسرت‌مایستر ۱۴۴
۲۵. تکنوازی در آثار ارکسترال ۱۴۷
۲۶. چیدمان ارکستر ۱۵۱

بخش پنجم: رهبر و سازها

۲۷. زهی‌ها ۱۶۱
۲۸. بادی‌ها ۱۷۴
۲۹. تیمپانی و پرکاشین (سازهای کوبه‌ای) ۱۸۱

بخش ششم: رهبر، آهنگساز و پارتیتور

۳۰. آهنگسازان ۱۹۱
۳۱. مطالعه‌ی پارتیتور و تفسیر ۱۹۵
۳۲. علامت‌گذاری پارت‌ها ۲۰۳
۳۳. اصول اجرا ۲۱۰
۳۴. شکل و ساختار ۲۲۳
۳۵. تمپو و مترونوم ۲۲۹

بخش هفتم: رهبر و مخاطب

۲۴۱	۳۶. خطاب قرار دادن حضار
۲۴۴	۳۷. تشویق حضار، رفتار صحنه، سرفه
۲۴۸	۳۸. برنامه‌ریزی رپرتوار

بخش هشتم: رهبر و «کسب و کار»

۲۵۳	۳۹. شغل و مدر برنامه
۲۵۷	۴۰. منتقدان
۲۵۹	۴۱. جنسیت
۲۶۱	۴۲. رهبر ارکستر مهمان
۲۶۵	۴۳. مدیریت ارکستر
۲۶۸	۴۴. ضبط کردن
۲۷۱	۴۵. سفر کردن و چمدان بستن

بخش نهم: درون یک رهبر

۲۷۷	۴۶. تمرکز کردن
۲۸۰	۴۷. کنترل و قدرت
۲۸۴	۴۸. غرور
۲۸۷	۴۹. زبان‌ها
۲۸۹	۵۰. اضطراب داشتن
۲۹۲	۵۱. میراث ما: برخی از پیش‌گسوتان، و ارتباط من با آنها

۳۰۱ فهرست پیشنهادی برای مطالعه

۳۰۵ فهرست نت‌هایی که در کتاب آمده‌اند

۳۰۹ نمایه‌ی نام‌ها

پیش‌گفتار نویسنده

رهبر در واقع چه کاری انجام می‌دهد؟ او تا چه اندازه تأثیر دارد؟ آیا ارکستر می‌تواند بدون او هم اجرا کند؟ چرا نوازندگان بیشتر اوقات به رهبر نگاه نمی‌کنند؟ آیا لازم است رهبر همه‌ی سازها را بشنود؟ رهبر چیست؟ در تمرینات چه اتفاقی می‌افتد؟ چرا برخی رهبرها بیش از دیگران به افراد می‌پزند؟ آیا این روش آنها به معنی آن است که بالاستعدادتر و فعال‌تر هستند؟ در یک کنسرتو چه کسی رئیس است، سولیست یا رهبر؟ نوازندگان ارکستر چگونه موفق می‌شوند؟ هم هماهنگ بمانند وقتی که ضرب رهبر نامفهوم است؟ چگونه یک رهبر جوان کار را بر عهده می‌گیرد و نهایتاً حرفه‌ای می‌شود؟ اینها برخی سؤالاتی هستند که من در این کتاب پاسخ داده‌ام. این موضوعات به صورت سرفصل (مثل «ضرب»، «گوش»، «غرور»، «حافظه»، «اضطراب»، «تمرین با ارکستر»، «تمپو» و...) و در بخش‌های مجزا (مثل «ذهن رهبر»، «رهبر و نوازنده‌ها»، «رهبر، آهنگساز و پارتیتور» و...) در کتاب یافت می‌شوند. هر مقاله با یک حکایت یا ضرب‌المثل آغاز می‌شود و با نقل قول‌هایی از موزیسین‌های دیگر، که اغلب دیدگاه‌های مخالف ابراز می‌کنند، به پایان می‌رسد. بسیاری از موضوعات به‌طور طبیعی به هم مرتبط هستند و بعضی از آنها فنی‌تر از دیگران؛ اما همه‌ی آنها برای دوستداران موسیقی مناسب‌اند. چند پیشنهاد برای مطالعه‌ی بیشتر و چند کارتون هم در کتاب هست.

من قویاً معتقدم باید ارتباطمان را با رهبران بزرگ گذشته که باتون رهبری را «دست به دست» به ما رسانده‌اند حفظ کنیم. به عنوان نوازنده‌ای جوان، خیلی خوش‌شانس بودم که توانستم با شارل مونش، یاشا هورنشتاین، ویتوریو گویی و ایدریش بولت که همه در حدود روزگار آرتور نیکیش (مورد علاقه‌ی چایکوفسکی)، فریتس اشتینباخ (مورد علاقه‌ی برامس) و هانس ریشتر (دستیار واگنر) فعال بودند، کار کنم. من نوازندگانی را می‌شناسم که برای هر سه‌ی این رهبران ساز زده‌اند. بسیاری از مراجع و نقل قول‌های من به نسل قبلی رهبران برمی‌گردد، تا حدودی به دلیل اینکه همه از طریق اینترنت و رسانه‌ها

در مورد رهبران امروزی می‌دانند اما عمدتاً به این دلیل که نادیده گرفتن ارتباط با گذشته هر هنری را تضعیف می‌کند.

بعضی از داستان‌هایی که در کتاب نقل می‌کنم (همان‌طور که بعداً مشخص خواهم کرد) از کتاب‌های مختلفی که توسط رهبران شناخته‌شده یا در مورد آنها نوشته شده، نقل شده‌اند. برخی دیگر حکایت‌هایی هستند که من (یک یا چندبار) شنیده‌ام. احساس می‌کنم حتماً اگر یک حکایت به عنوان یک واقعیت تاریخی کاملاً قابل اعتماد نباشد حداقل می‌تواند برخی حقایق اساسی در مورد چگونگی احساس یا تمایل رهبران را برای یاد کردن به ما نشان دهد. گاهی اوقات هم از لطیفه‌هایی که خودم ساختم استفاده می‌کنم تا احساسات یا ویژگی‌های نوازنده یا رهبر ارکستر بودن را به شما انتقال دهم.

چهار سال کار به عنوان نوازنده‌ی اصلی تیمپانی در ارکستر فیلارمونیک لندن و بیش از چهار سال تجربه به عنوان یک رهبر بین‌المللی به من بسیار آموخته است. شانس کار کردن در سه دوره خوب رهبری، نوازندگی برای برخی رهبران بزرگ، رهبری بسیاری از ارکسترهای بزرگ جهان و کار با سولیست‌های برجسته‌ای را داشته‌ام و مقدار زیادی از این تجربه‌ها در این کتاب منعکس شده‌اند. این کتاب یک زندگی‌نامه نیست اگرچه اغلب به تجربیات شخصی مراجعه می‌کنم. یک کتاب درسی هم نیست زیرا نکاتی که به رهبران جوان می‌گویم به‌جای درس‌های هم‌علاقه‌مندان قرار دارد. هدف من ایجاد جذابیت و درک بیشتر برای دوستان موسیقی است تا کیفیت تجربه‌ی حضورشان در کنسرت بالاتر برود. همچنین امیدوارم به بعد از از رهبران جوان کمک کنم تا کار خود را بهتر انجام دهند. باعث خشنودی من است اگر فقط اندکی به سوی دستیابی به این اهداف حرکت کرده باشم.